

אגף השיקום

משרד הביטחון

משרד הביטחון אגף שיקום נכים

מצגת ראש האגף ל"וועדה ציבורית"

1949- חזון בן-גוריון

”מלחמת החירות של צבא הגנה לישראל לא הייתה כולה זרועה נחת, ניצחונות וכיבושים. היה גם צד שני למטבע. שולם מחיר יקר... נפלו מאות ואלפים מתפארת הנוער שלנו... אך החללים הם רק חלק מהאבדות. רבים נשארו, לשמחתנו, בחיים, אך גם שלמו מחיר יקר – אבר מן החי. **הערב אני מגיש לכם, בשם הממשלה. חוק על החוב. נכון יותר- על חלק מהחוב שאנו חייבים לאלה שבגופם עזרו לשחרור האומה והמולדת. חוק על תגמול ושיקום לנכי המילחמה...**”

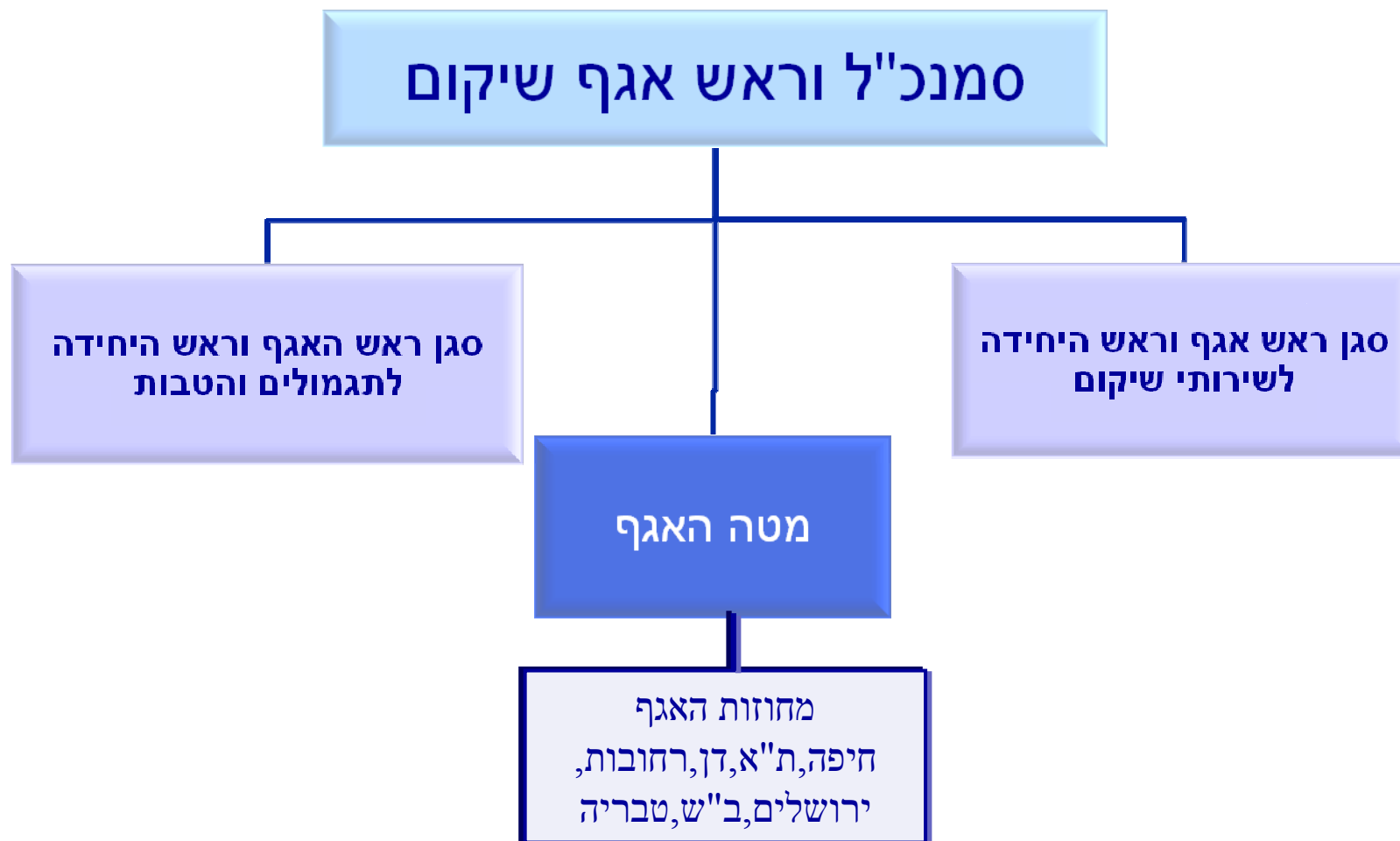
מדברי רוה"מ דוד בן גוריון ערב הגשת הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) ספטמבר 1949.

ייעוד אגף שיקום נכים

לתרום תרומה ייחודית לשמירת מורל הכוח הלוחם והחברה,
באמצעות הבאת הזכאים לתפקוד מיטבי ולהשתלבות בחברה.

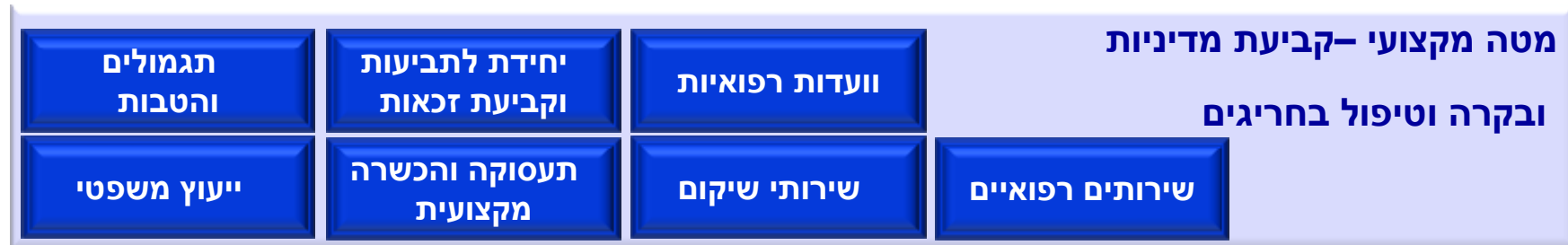
- תפקוד פיזי
- תפקוד נפשי
- השתלבות בתעסוקה
- תפקוד משפחתי/חברתי
- תחושה - שהחברה מוקירה אותם

מבנה אגף השיקום

ארגון ומערך אגף השיקום

סמנכ"ל וראש האגף

אוכלוסיית הנכים

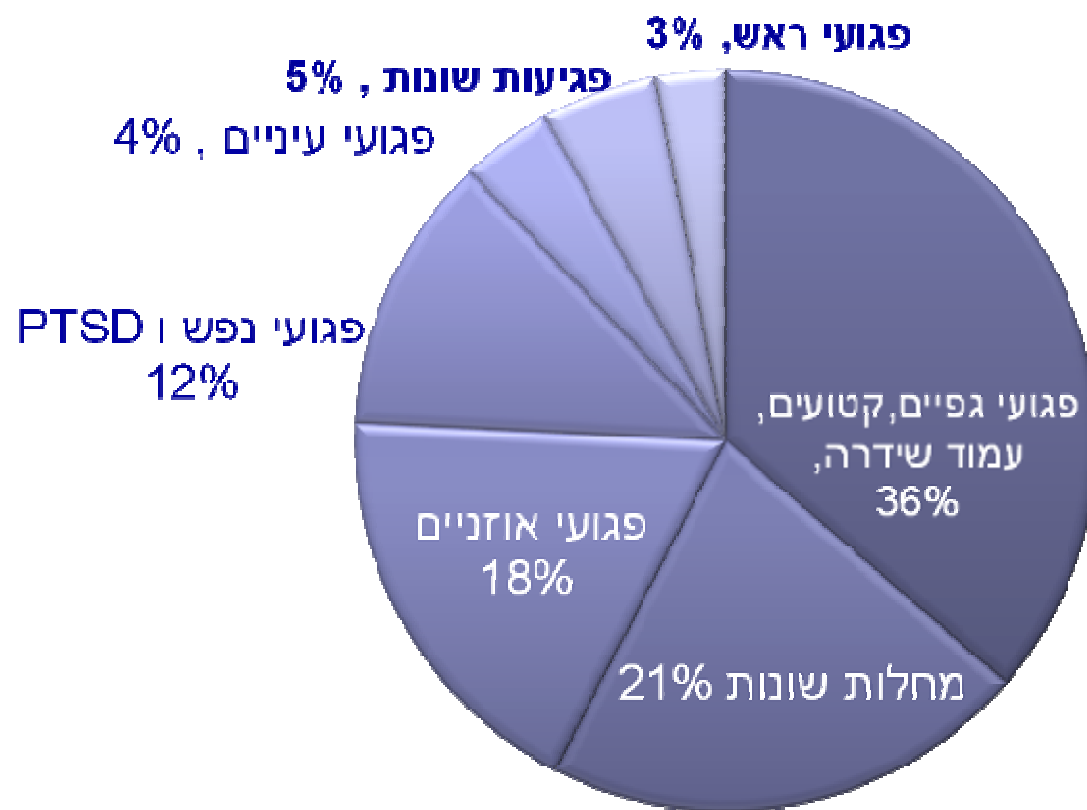
שנת - 2008

סוג שירות	דרגת נכות	0%-9%	10%-19% שהוכרו מ-1996	10%-100%	סה"כ
צה"ל	חובה	15,745	3,964	28,883	48,592
	קבע	5,279	2,266	8,607	16,152
	מילואים	8,006	854	12,831	21,691
משטרה		2,681	1,343	3,656	7,680
שב"ס		500	214	520	1,234
צד"ל		4	15	55	74
שב"כ ומוסד		78	35	48	161
כיתות כוננות		4	-	5	9
גדנע		108	8	42	158
פלמ"ח, אצ"ל, לח"י, בריגדה, הגנה, השומר		529	145	812	1,486
		32,934	8,844	55,459	97,237

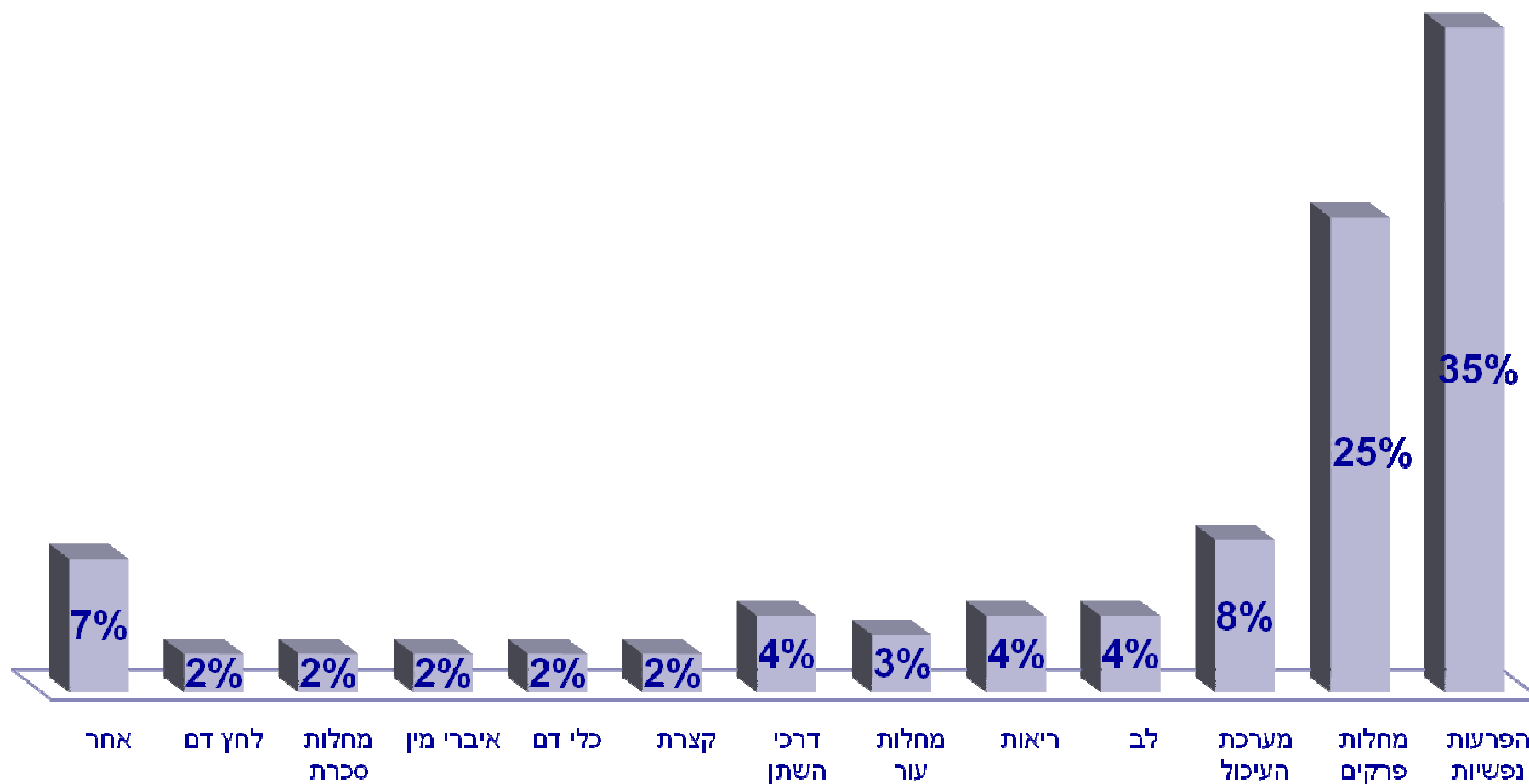
חלוקה על פי נסיבות פציעה וסוג שירות

סה"כ	חיילים בחובה בחופשה		תאונות דרכים ואחרות		מחלה		פעילות מבצעית (כולל תאונות אימונים)		
50,321	1%	394	35%	17,720	24%	12,260	40%	19,947	צה"ל
		370		9,824		7,367		11,255	חובה
		11		4,958		2,111		6,018	מילואים
		13		2,938		2,782		2,674	קבע
3,656	0%	2	70%	1,892	34%	926	31%	836	משטרה
521		-	50%	234	46%	215	16%	72	שב"ס
48		-	65%	31	19%	9	17%	8	שב"כ ומוסד
55		-	4%	2	11%	6	85%	47	צד"ל
5		-		0	20%	1	80%	4	כיתות כוננות
853		-	69%	298	53%	227	76%	328	אחר
55,459	1%	396	36%	20,177	25%	13,644	38%	21,242	סה"כ

התפלגות פגיעה עיקרית

התפלגות מחלות

פגועי ראש (המיפלגיה, אפילפסיה, פגיעות קוגניטיביות)

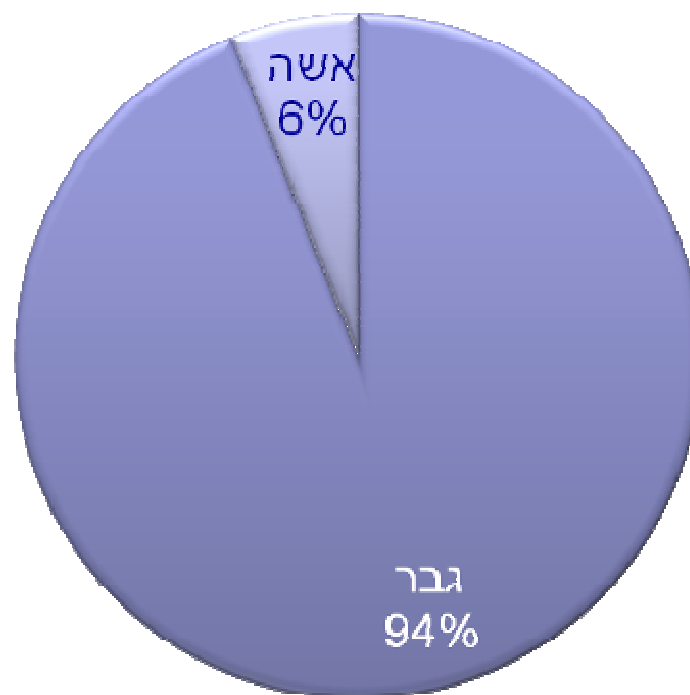
פגועי ראש		
אחוז מתוך	מס' נכים	אחוזי נכות
26%	453	19-10%
13%	229	20-29
11%	185	30-39
9%	150	40-49
11%	199	50-59
10%	171	60-69
6%	103	70-79
4%	78	80-89
1%	25	90-99
3%	52	100
7%	116	+100
	1,761	סה"כ

מחלות נפש / PTSD

אחוז מתוך	מס' נכים	אחוזי נכות
17%	1,087	19-10%
21%	1,334	20-29
20%	1,305	30-39
4%	268	40-49
25%	1,612	50-59
4%	264	60-69
6%	375	70-79
1%	42	80-89
	9	90-99
1%	76	100
	2	+100
	6,374	סה"כ

2380 זכאים מעל 50% נכות

נכים על פי מגדר

התפלגות אוכלוסיית הנכים על פי גיל

70 ומעלה	69 - 60	59 - 50	49 - 40	39 - 30	עד 29	
13%	20%	32%	16%	14%	5%	שנת 2008
4%	10%	23%	35%	17%	11%	שנת 1999

הכרת זכאות - נכים

נכות מוגדרת בחוק הנכים כדלקמן:

איבוד הכושר לפעול פעולה רגילה, בין גופנית ובין שכלית, או פחיתותו של כושר זה, שבאו לחייל משוחרר או לחייל בשירות קבע כתוצאה של אחת מאלה שאירעה **בתקופת שירותו ועקב שירותו :**

1. מחלה

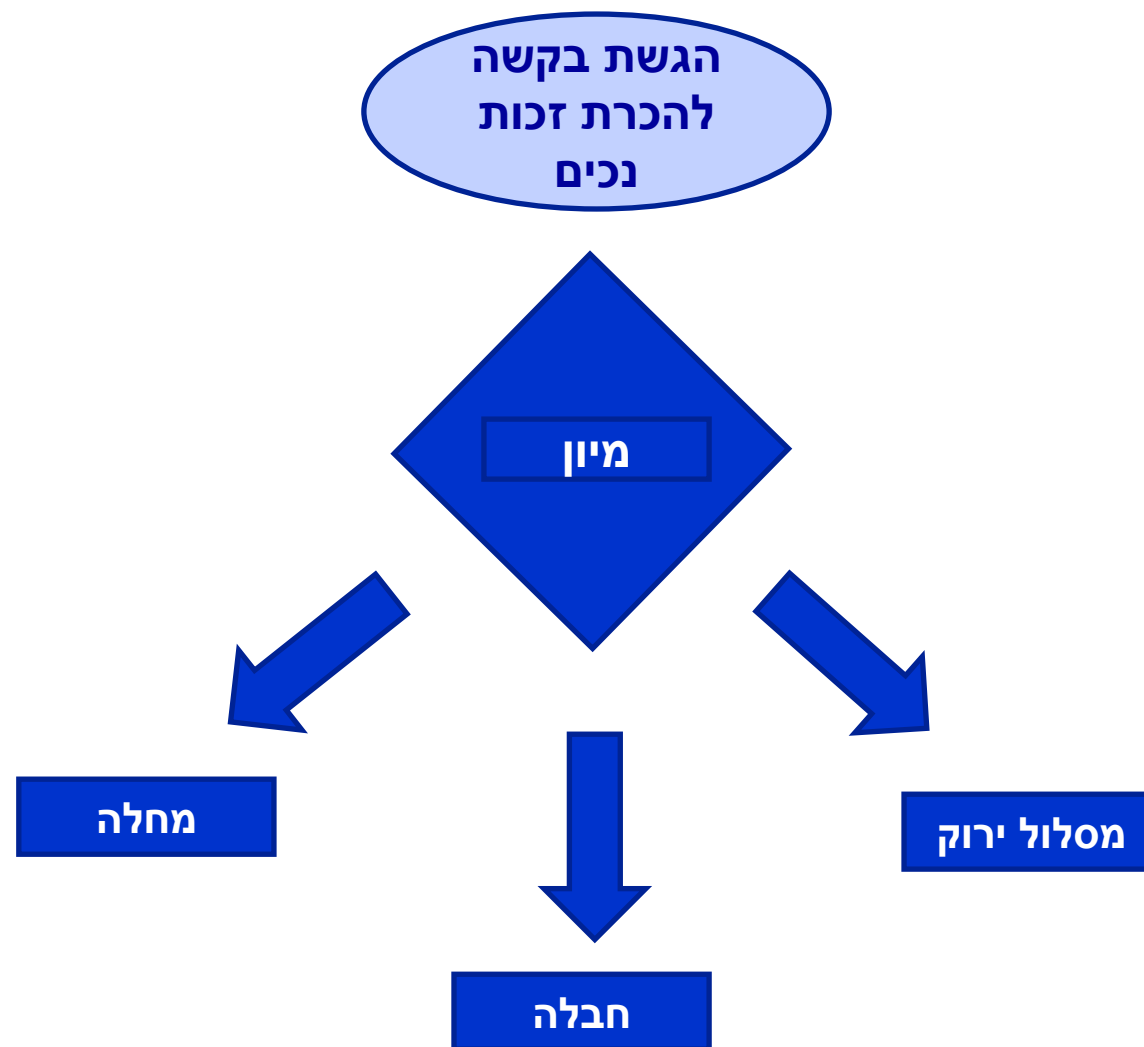
2. החמרת מחלה

3. חבלה

זכויות הנכים נקבעו בחוקים ובתקנות שהותקנו על פיהם, שהעיקרים בהם:

- תקנות העסקת נכי מלחמה, תש"ט – 1949
- חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1959 (נוסח משולב)
- חוק המשטרה (נכים ונספים), תשט"ו – 1955 (נוסח משולב) החל מ- 1981
- חוק שירותי בתי הסוהר (נכים ונספים), תש"ך – 1960 החל מ- 1981
- חוק תגמולים לחיילים ולבני משפחותיהם (חבלה שלא בעת מילוי תפקיד), תשמ"ח – 1988
- חוק משמר הכנסת – 2002
- רבשצ"ים וכיתות כוננות – החלטת היועץ המשפטי לממשלה 2002
- חוק שירות המדינה – שב"כ ומוסד החל מ- 1987
- חוק צד"ל – 2004.

תהליך הכרה

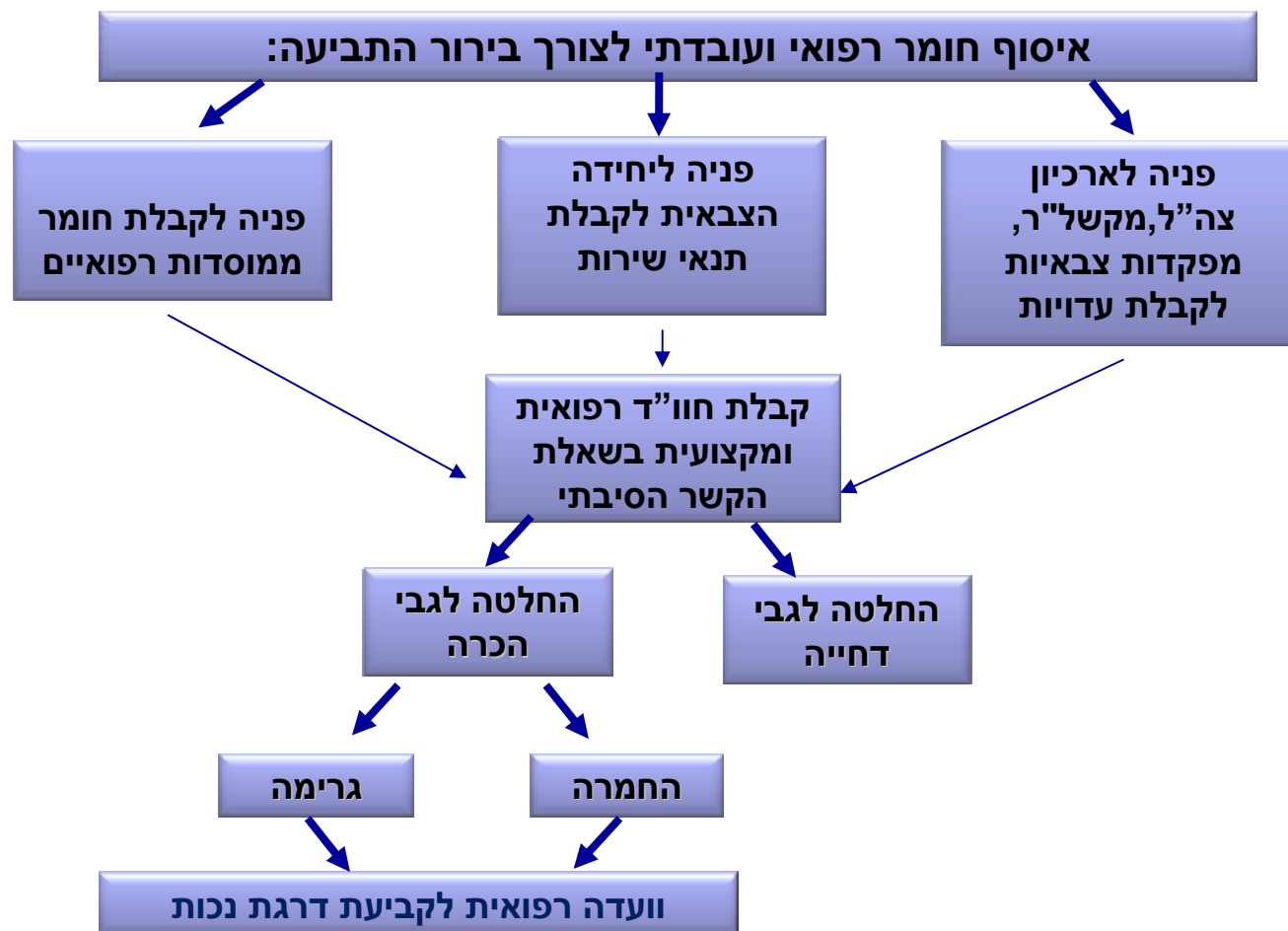
מסלול ירוק

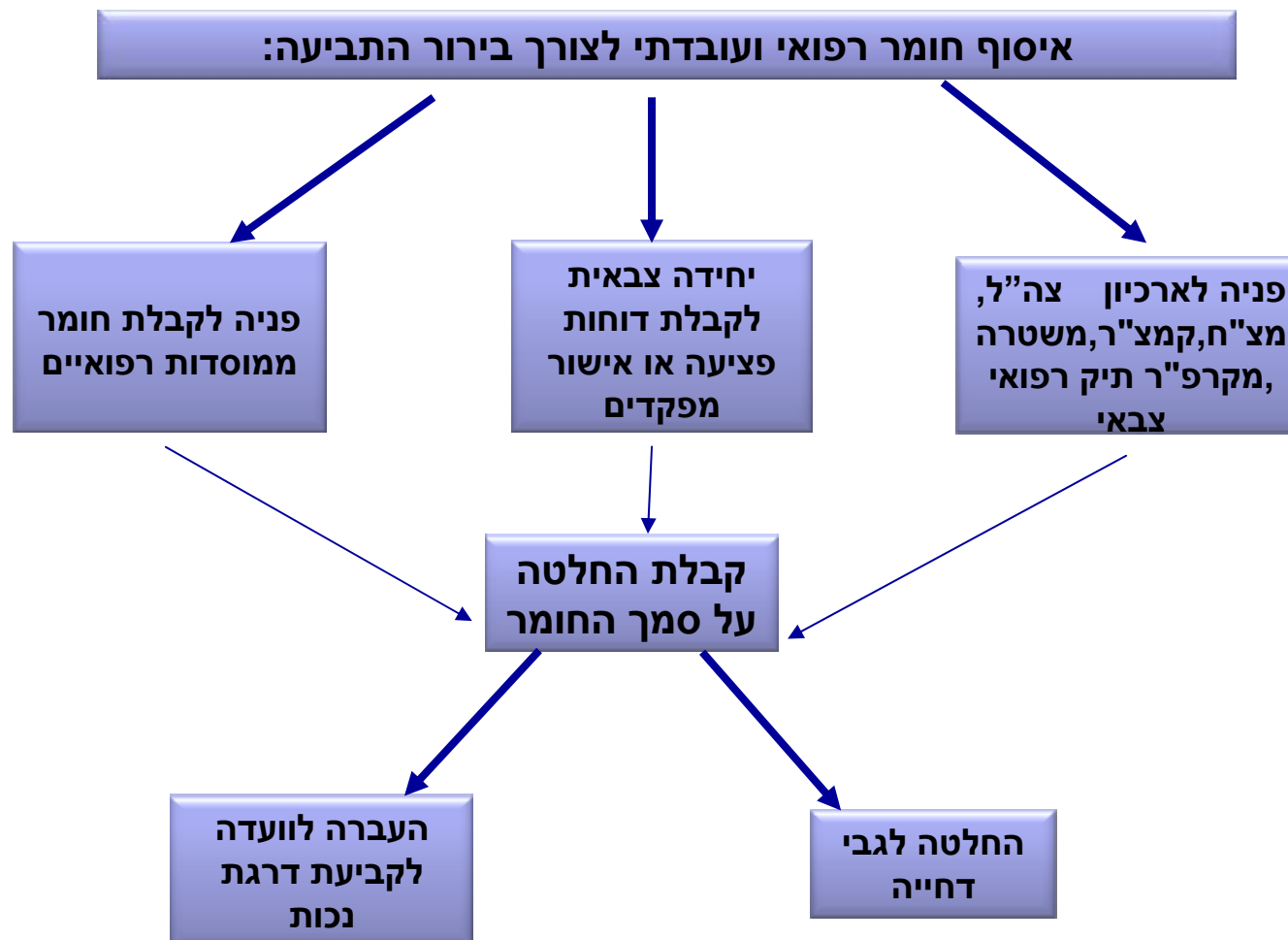
```
graph TD; A[מסלול ירוק] --- B[1. הכרה עקרונית  
2. אישור לטיפול רפואי  
3. אישור עקרוני לצורך דמי קיום];
```

1. הכרה עקרונית
2. אישור לטיפול רפואי
3. אישור עקרוני לצורך דמי קיום

תהליך ההכרה במחלה

תהליך ההכרה בחבלה

תביעות הנדחות על הסף

1. חבלה שלא עקב שירות למעט חיילי חובה בחופשה

2. התיישנות

3. התובע בחר לתבוע את "ביטוח לאומי" או את

חברת הביטוח

סטאטוס תביעות 2008

קבוצות נכות	כמות
+100	6
100	3
90-99	1
80-89	2
70-79	6
60-69	7
50-59	26
40-49	13
30-39	43
20-29	129
סה"כ	236

סטאטוס תיק	כמות	אחוז מתוך
זכאות מלאה	236	6%
0-9%	469	12%
% 10-19	316	8%
תביעה נדחתה	787	21%
תביעה בטיפול	1167	30%
תביעה לא פעילה	855	23%
	3,830	100%

ערעורים על דחיית תביעה להכרה כנכה (2003–2008)

שנה	2003	2004	2005	2006	2007	2008
מצב החלטות						
הוגשו	1,220	1,523	1,184	1,131	1,191	1,151
אושרו החלטות קצין תגמולים ע"י ביהמ"ש	908	1,241	987	868	912	871
נדחו החלטות קצין תגמולים	272	389	281	377	381	400

נכון לסוף שנת 2008 :

- נותרו לדיון בועדת הערעורים : 1,995 ערעורים,
- נותרו לדיון בבית-משפט מחוזי : 307 ערעורים,
- נותרו לדיון בבית-המשפט העליון : 14 ערעורים.
- סה"כ נותרו לדיון בכל הערכאות : 2,316 ערעורים.

ניתוח של 201 תביעות שהוגשו בינואר/פברואר 2008

תביעות לפי סוג שירות

סוג שירות	מספר נכים
חובה	119
מילואים	19
משרד רה"מ	1
סוהר/שוטר	26
קבע	36
סה"כ	201

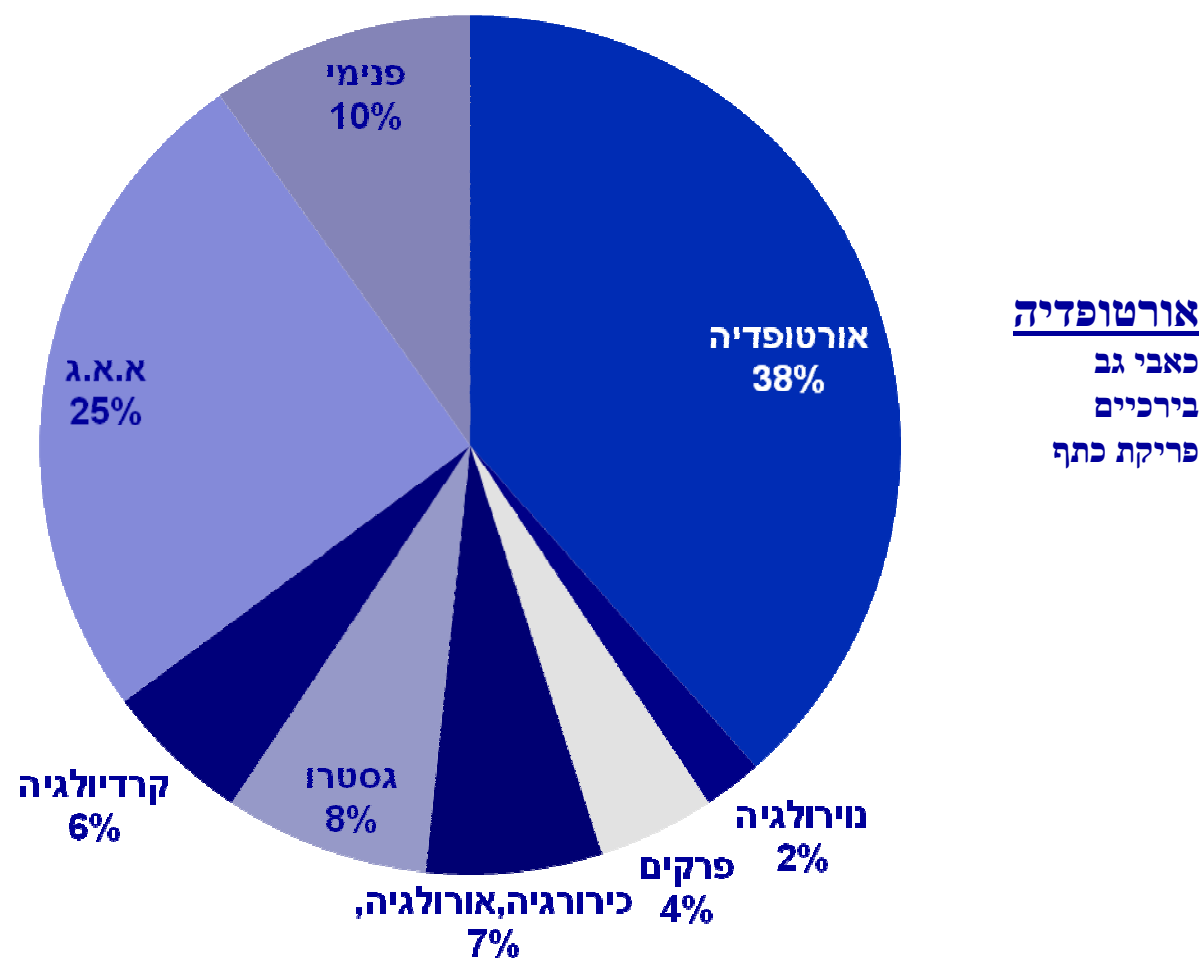
החלטות שנקבעו בוועדה הרפואית

מיקרים שהוכרו	מספר נכים	אחוז נכות
	99	19%-0%
	4	49%-20%
	3	100%--50%
	1	+100%
	84	תביעה נדחתה
	11	תביעה בטיפול
	201	סה"כ

שמות המקרים שהוכרו

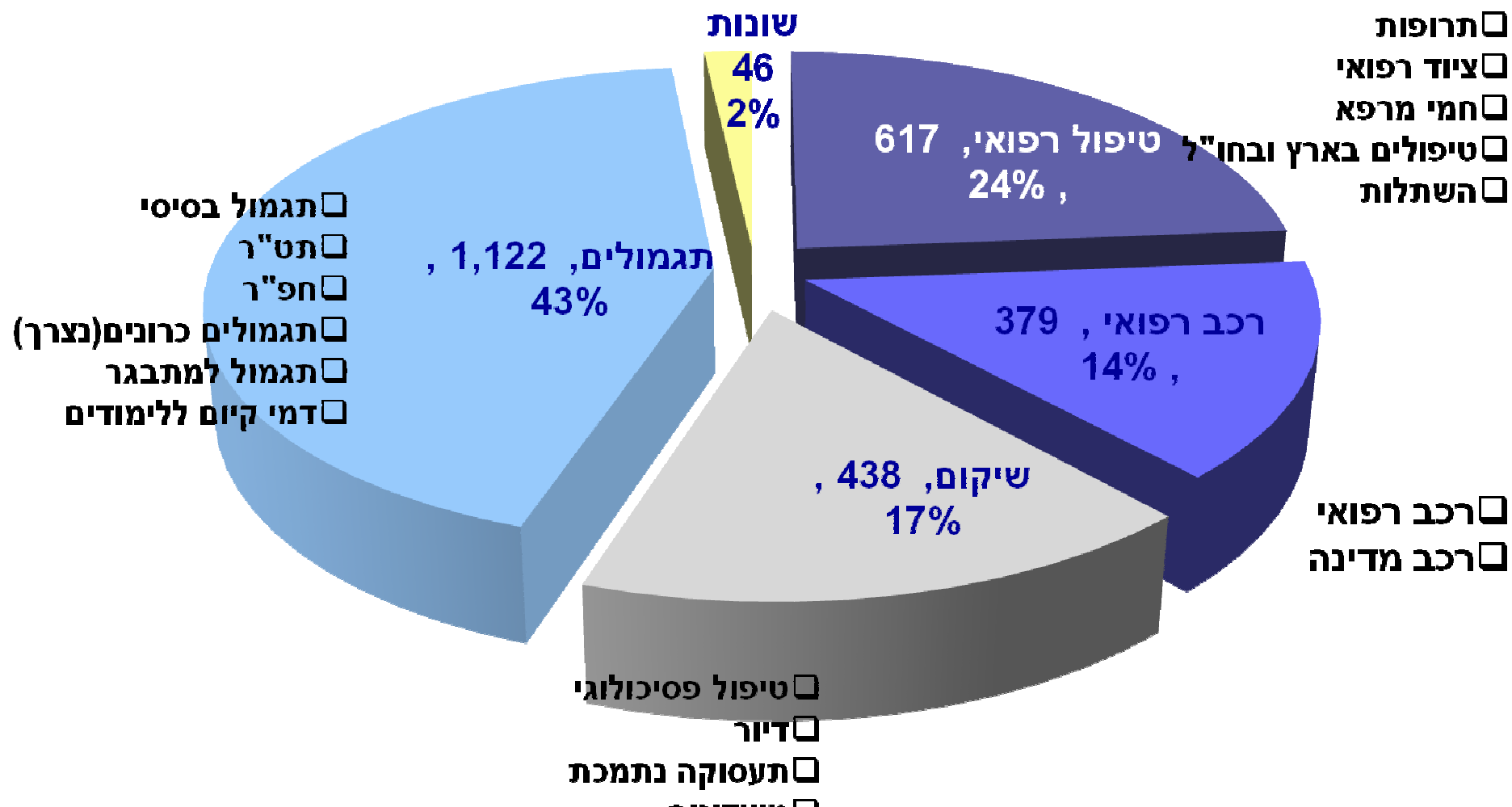
1. נפגע מפצמ"ר בזיקים
2. נפגע מירי מרכב חולף בחברון
3. נפגע מסכין יפנית בחופשה
4. משחק כדורגל בחופשה
5. קישון-סרטן ערמונית
6. תקיפה של מחבל
7. פציעה בשעת תיקון תקלה בתותח בספינה
8. פציעה בקרסול במהלך סיור מבצעי

התפלגות 96 מקרי התביעות על מחלה

תקציב

פילוח תקציב 2009 (2,602 מש"ח)

התפתחות ביצוע תקציבי (מש"ח) (במונחי 2008)

■ תקציב השיקום
 תופס חלק
 משמעותי יותר
 ויותר בתקציב
 מעהב"ט: מכ-
 4% בשנת '83
 לכ-11% בשנת
 2008¹

■ קצב הגידול
 הממוצע במספר
 הנכים הינו כ-
 2% לשנה

■ קצב הגידול
 הממוצע
 בתקציב לנכה
 הינו כ-0.5%
 לשנה

עלויות טיפול בנכי עופרת יצוקה

להלן תמחור עלויות (במש"ח לשנה) הטיפול בפצועי עופרת יצוקה:
כאמור במבצע נפצעו כ- 174 חיילים בדרגות פציעה שונות

עלות מצטברת	אחוזי נכות					
	+100%	100%	90%	50%	20%	
174	2	5	2	32	133	מספר פצועים
36.5	5	4	1.5	12	14	שנה ראשונה כולל הוצאות רכב
34	5	4	1	10	14	שנה שנייה כולל הוצאות רכב
31	3	3	1	10	14	שנה שוטפת
11.4	3	1	0.4	6	1	דיור קבע - הוצאה ח.פ.

עלות טיפול בפצוע אנוש ממלחמת לבנון-2 בבית הנכה

אש"ח לחודש

13	אשפוז יום בבית חולים
23	טיפולים רפואיים בבית
65	מלווים
16	תשלום משכורת לאם הנכה המשמשת כ- CASEMANAGER
7	תרופות
4.5	רופא פרויקטור
<u>20</u>	תגמול חודשי והטבות שוטפות
149	סה"כ

ללא עלויות רכישה ציוד והתאמת ביתו.

פילוח תגמולים ב-2008

עלות תקציבית שנתית (מש"ח)	מספר נכים צורכי שירות	
619	49,313	תגמול בסיסי
273	2,793	תגמול נצרך
74	1,208	תקנות טיפול רפואי
80	1,423	תגמול למחוסרי פרנסה
9	342	תגמולים מיוחדים (תג"מים מיוחדים מכח הוראה ולא חוק)
17	380	דמי קיום בתקופת הלימודים
50		מענקים ומקדמות לנכים 10%-19%
1,122	55,459	סה"כ

מסגרות שיקומיות לאוכלוסיית נכי צה"ל

שם המסגרת	כמות משתתפים	עלות שנתית
מועדונים שיקומיים תעסוקתיים	400	9 מיליון
מרכז לנפגעי ראש כרוניים "מרגוזה"	50	4 מיליון
מרכז לשיקום וטיפול בנפגעי ראש ע"ש "רקנטי"	50	-----
מרכז שיקומי לנפגעי P.T.S.D. - סדנת "גל", תל-השומר	125	2.5 מיליון
דיוור מוגן לאוכלוסיית נכי צה"ל נפגעי נפש וראש	250	18 מיליון
תעסוקה נתמכת	350	
פרויקט התנדבות נכי צה"ל בבסיסי צה"ל	130	כ: 1 מיליון
יחידה לתגובות קרב – צה"ל מקרפ"ר (תקני כ"א)		1.5 מיליון
טיפול פסיכולוגי	2300	18 מיליון

שירותים רפואיים

- טיפול רפואי ופרה רפואי בארץ. (כ - 180 ₪' ש)
- טיפול רפואי בחו"ל. (כ - 5 ₪' ש)
- אספקת ציוד רפואי ושיקומי וציוד אורטופדי (כ - 36 ₪' ש)
- רכב רפואי. (כ - 379 ₪' ש)
- תרופות בדיוור ישיר וציוד מתכלה (כ - 130 ₪' ש)
- תותבות (כ - 8 ₪' ש)
- חמי מרפא (כ - 70 ₪' ש)
- מלווים (כ - 180 ₪' ש)
- השתלות

ללכת כמו כולם

שנת 2008	
280	מס' תותבות ובתי גדם
25	מס' תותבות רגליים עם ברך ממוחשבת
20	מספר תותבות ידיים
45,000 ש"ח	עלות ממוצעת לתותבת רגל מכנית
108,000 ש"ח	עלות ממוצעת לתותבת לרגל ממוחשבת C-L EG
40,000 ש"ח	עלות ממוצעת לתותבת יד
\$200,000	יד ביונית

עלות תקציבית - 8 מיליון ₪ בשנה

הטבות לרווחת נכי צה"ל

זכאי האגף על פי דרגת נכותם זכאים למגוון הטבות
רווחתיות הכוללות:

- מענק בר מצווה ונישואין לילדי נכים
- מענק לידה לנכה חד הורית
- מענק השתתפות במימון לימודים לילדי נכים
- מענק נישואין
- ביגוד
- מענק הבראה
- החזר תשלום דמי חכירה
- החזר דמי היוון
- פטור מתשלום אגרת טלוויזיה
- דמי חימום וקירור
- מענק לצידוד ביתי
- השתתפות במימון שיחות טלפון
- מימון דמי ליווי, אש"ל או ניידות לנכים הנוסעים לחו"ל
- דמי נסיעות
- הנחה בארנונה/השתתפות בתשלום ארנונה
- הנחה במיסי רכישה על דירת מגורים
- פטור מתשלום דמי הסכמה להעברת מקרקעין

עיגון הטבות הניתנות מכוח הוראות בחקיקה

המטרה: הכול בחקיקה

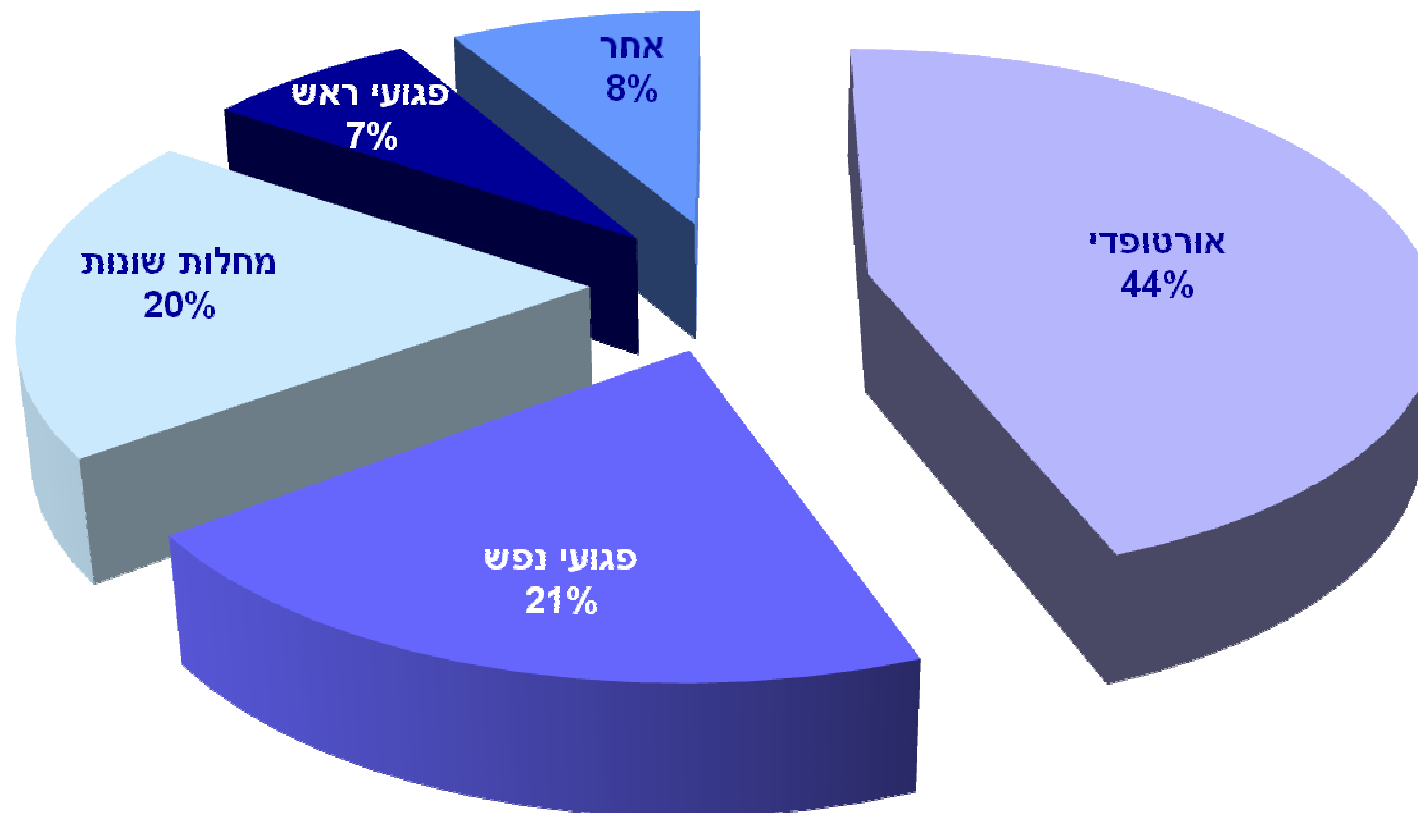
- החלה עבודה מקיפה שמטרתה עיגון סמכות למתן הטבות הניתנות כיום על פי הוראות האגף ומעבר לקבוע בחוק, זאת לאור הנחיית היועץ המשפטי לממשלה.
- עיגון ההטבות בחקיקה נועד לשקף מצב קיים, ליצור "פלטפורמה" לשינויים, ככל שיידרשו בהמשך, ולהגביר את השקיפות והיציבות של ההטבות מול אוכלוסיית הזכאים.
- ההטבות יעוגנו בחקיקה ראשית וחקיקת משנה (תקנות) בהתאם לחלופות שייבחנו ומתוך שאיפה לשמור, מיחד, על מקור סמכות בחוק ומאידך שמירה על גמישות לשינוי ההטבות.

רכב רפואי ורכב מדינה

מצב קיים

- 9,455 נכים זכאים לרכב רפואי ו- 452 נכים זכאים לרכב מדינה.
- היקף התקציבי הינו כ-400 מ"ח.
- אבסורד - כל מי שמעל 50% נכות זכאי לרכב ללא כל קשר לסוג הפגימה.

רכב רפואי ורכב מדינה

נכי 10%-19% ותיקים

- נכי 10%-19% ותיקים (שתביעתם הראשונה הינה לפני 1.1.1996), זכאים לתגמול חודשי בהתאם לשיעורי נכותם.
- לאחרונה פנה א.נ.צ בבקשה לבדוק אפשרות מתן מענק לנכים ותיקים כפי שמתבצע לנכים חדשים (שהגישו תביעתם לראשונה לאחר 1.1.1996).
- בשנת 2008 סך הנכים הותיקים הינו 24,201 נכים.
- נעשית עבודת מטה לבחינה.

הזדקנות האוכלוסייה

אוכלוסיית נכי צה"ל מתבגרת, האגף נערך לבחון את הנושא בצורה מקצועית, לצורך כך החל מחקר בחסות ג'וינט ישראל האמור למפות את הצרכים המיוחדים של הנכה המתבגר בכלל התחומים ולאחר מכן לתת מענים מיוחדים ומתאימים לאוכלוסייה זו

דיוור התאמה למציאות

- נכה עם 100% נכות זכאי ל: 94.500 ₪ במענק ו-300,000 ₪ בהלוואה
- נכה +100% משותק על כסא גלגלים 1.6 מיליון ₪
- נכה + 100% שלא על כסא גלגלים 1.385 מיליון ₪

משנת 2002 לא הייתה הצמדה לסכומים הנ"ל, מעבר לעליית מחירי השוק בתחום הנדל"ן דבר שהגדיל את הפער בין סכום המענק לעומת המצב בשוק החופשי

פעילות ייחודית לשיפור הטיפול והשירות

- היערכות לשעת חרום (שת"פ עם צה"ל)
- מרכז שיקומי לנפגעי ראש בתל השומר
- וועדות רפואיות: אתיקה, התנהלות, שיפור הבירוקרטיה
- שיתוף פעולה עם ארגון נכי צה"ל
- התייחסות לנכה המתבגר
- המשך טיפוח הקשר והתקשורת הבלתי אמצעיים עם הנכים באמצעות האינטרנט.
- מודל טיפולי בנכי PTSD
- ביזור סמכויות למחוזות
- מיקוד הטיפול בנכים קשים:
- מענה טלפוני זמין ע"י צוות רפואי מיוחד (רוקח ואחות)
- דיוור ישיר של תרופות וציוד רפואי מתכלה לבית הנכה
- רפואה מונעת לנכים קשים
- הכשרת מלווים מקצועיים
- התאמת כסאות גלגלים במרכז הושבה ייעודי
- תותבות בטכנולוגיה מתקדמת (יד ביונית בארץ ובחו"ל)
- שירות אחות בזמינות של 24 שעות ביממה לטובת נכי צה"ל קשים

וועדה ציבורית/שער כניסה

תפקידה המרכזי ואולי אף העיקרי של הוועדה
הציבורית הינו לקבוע אמות מידה חד משמעיות
וקריטריונים ברורים ל"כרטיס הכניסה" לאוכלוסיית נכי
צה"ל, כך שהרכב האוכלוסייה שתטופל באגף השיקום
יבטא באורח חד משמעי את מחויבותה של המדינה
למי שנפגע בפעילות ביטחונית ברורה במאפייניה,
ובשליחותה של המדינה

עיקרי הנושאים לבחינה

1. ניתוח מכלול אמות המידה והקריטריונים לפיהם מוכרים כיום זכאי אגף השיקום
 2. הצורך בהבחנה בין האוכלוסיות השונות בהתאם:
 - א- לנסיבות האירוע שגרם לפגיעה;
 - ב- לאופי האירוע;
 - ג- למהות הפגיעה (מחלה, חבלה).
- זאת תוך מתן עדיפות אך ורק לנפגעים מפעילות בעלת אופי צבאי, מבצעי. במילים אחרות:
- א- הבחנה בין לוחם ללא לוחם;
 - ב- מחלות - באופן עקרוני לא. במיוחד לא לאנשי קבע לגביהם מדובר ב"מחלה תעסוקתית".
 - ג- משטרה –פעילות מבצעית- כן. השאר – לא.
 - ד- שב"ס - מה הזיקה לביטחון? בכל מקרה רק ליחידות מיוחדות (עיקר התביעות הן על סכרת ונפש).
 - ה- הצורך בהעמקת הקריטריונים לגיוס ומיון בצה"ל.

עיקרי הנושאים לבחינה-המשך

3. בחינה מחדש של סוגיית חיילים בחובה בחופשה. פגיעות הנגרמות כתוצאה מנהיגה בשיכרות או מספורט אתגרי לא תכללנה בזכאות.
4. קביעת קריטריונים (אחוזי נכות?) אשר בהתקיימם יהיו מצטרפים חדשים זכאים לקבלת מענק חד פעמי (כיום קיים לבעלי אחוזי נכות 10-19) במקום קבלת תגמולים והטבות אחרות.
5. לבחון סוגיות הנוגעות למחלות נפש ו- הלומי קרב (PTSD) במגמה לאפשר כניסה לאוכלוסיית הנכים רק לכאלה הראויים לכך.
6. לבחון ולהציע קריטריונים אחרים להטבה הנקראת רכב רפואי. (קריטריונים לזכאות, התאמת סטנדרטים של רכב לעידן המודרני - נפח מנוע, קביעת רכבים יציגים זולים יותר, פרקי זמן להחלפת מכונית).

תודה